

Mahāyāna vimsaka

Laudă Mahayanei

compusă de Ārya Nāgārjuna

Reprezentare a lui Ārya Nāgārjuna predând învățături Mahayana unei ființe aflate în oceanul ignoranței, nașterii și morții (Samsara)

Notă introductivă

Această lucrare se poate găsi la adresa web:

<http://www.AryaDharma.ro>

(click pentru a o vizita)

Pe acest site veți găsi multe traduceri ale unor texte esențiale din Buddha-Dharma, atât Sutre (discursuri sau învățăături ale Divinului Buddha) cât și tratate fundamentale derivate din aceste Sutre, adnotate sau comentate, după caz.

Toate textele de pe site (inclusiv acest text) sunt disponibile gratuit, se pot descărca gratuit, se pot folosi în mod gratuit, se pot tipări, și se pot distribui ca fișiere sau ca documente tipărite, oricui doriți, dacă și numai dacă nu faceți nicio modificare asupra lor, și dacă și numai dacă le oferiți celorlalți în mod gratuit.

În caz contrar, toate drepturile sunt rezervate.

Dacă aveți nevoie de alte drepturi, de alte formate ale textelor sau de alte variante ale lor, vă rugăm să luați legătura cu noi.

Traducere, prefață, introducere, comentarii, note, îngrijire: Alin Tocaciu

Versiunea: decembrie 2019

Prin virtutea meritelor acumulate prin a traduce, a corecta, a adnota, a comenta, a publica și a răspândi această lucrare, fie ca toate ființele să atingă Trezirea Perfectă.

Prefață

Titlul în limba sanscrită al acestei lucrări a lui Ārya Nāgārjuna este *Mahāyāna vimsaka*.

În această operă succintă, Ācārya laudă calitățile nemăsurabile ale Căii Mahāyāna (Marea Cale sau Marele Vehicul, ca parte inseparabilă a Dharmei Divinului Buddha), începând cu descrierea directă a adevărului transcendent, ultim, și continuând cu Cele Patru Adevăruri Nobile, respectiv cu indicarea suferințelor, a cauzelor lor, a modului cum pot fi ele făcute să înceteze, și apoi cu îndemnul ca odată scăpați noi înșine de suferințe, să devenim un Prieten al Lumii.

La sfârșitul textului puteți găsi un dicționar care cuprinde cel puțin o parte dintre termenii folosiți în acesta. Dacă aveți nevoie de un dicționar mai cuprinzător, îl puteți găsi în „Discursul despre perfecțiunea înțelepciunii (Prajñāpāramitā Sutra) în 8.000 de versete” sau în „Ghirlanda de nestemate (Ratnāvalī)” a lui Ārya Nāgārjuna, de pe aceeași pagină web cu acest text.

Tot pentru a ușura înțelegerea acestor învățături profunde am adăugat note explicative și am realizat și un comentariu destul de cuprinzător. Bineînțeles, comentariul nu are profunzimea învățăturilor, însă vă poate ajuta în lămurirea unor noțiuni, și conține și informații suplimentare despre Dharma în general.

Pe aceeași pagină web puteți găsi atât versiunea fără comentariu cât și cea cu comentariu. Vă recomand ca mai întâi să citiți de câteva ori versiunea fără comentariu, pentru a vă construi propria înțelegere directă a textului, și abia apoi să citiți comentariile, dacă doriți clarificări suplimentare care v-ar putea ajuta la aprofundarea înțelegerii lucrării.

Textul

Mă înclin cu venerație în fața celor Trei Nestemate.

1. Mă plec în fața Divinului Buddha, care este [perfect] înțelept, lipsit de orice atașare, ale cărui puteri sunt dincolo de concepere, și care a predat cu bunătate (sau cu compasiune) adevărul care nu poate fi exprimat în cuvinte.

2. În adevărul transcendent nu există apariție (utpāda) și nu există nici distrugere și nici încetare (nirodha). Tathāgata este asemenea spațiului [care nu are nici apariție și nici încetare]; și ființele sunt ca el, deci sunt de aceeași natură.

3. Nu există naștere nici pe partea aceasta și nici pe partea cealaltă [a lumii]. Un lucru compus (saṃskṛta) apare din condițiile sale. De aceea, este vid (śūnya), vacuitate (śūnyatā), prin (sau în) natura sa. Acest fapt se află în raza cunoașterii unui omniscient¹.

4. Toate dharmele, prin natura lor, sunt ca niște reflexii. Ele sunt pure și în mod natural nemișcate (tăcute, inactive), lipsite de orice dualitate, egale, și rămân mereu la fel (tathatā²) [în toate circumstanțele].

5. De fapt, cei din lume atribuie Ātman³ la ceea ce nu este Ātman, și în același fel ei își imaginează fericirea, suferința, indiferența, pasiunile și eliberarea.

6-7. Nașterea în cele șase tărâmurii de existență, cele mai mari fericiri din paradisuri, suferințele imense din iad – acestea nu intră în Sfera Adevărului, nu sunt reale; la fel, nici ideile că acțiunile nemeritorii duc la nefericire extremă, bătrânețe, boală și moarte, și că acțiunile meritorii cauzează rezultate bune [, nu sunt reale].

Ființele sunt consumate de focul pasiunilor, așa cum este arsă o pădure de un incendiu și, datorită ideilor greșite, cad în [n.t. destinele nefericite cum ar fi] iadurile.

Ființele apar deoarece iluzia este mai puternică. Lumea este iluzorie și există numai pe baza cauzelor și a condițiilor sale.

¹ Omniscienții sunt cei perfect Treziți, adică Buddhași.

² Aseitate, vezi dicționarul.

³ Sinele.

8. Așa cum un pictor este înspăimântat de figura teribilă a unui Yakṣa¹ pe care el însuși l-a pictat, tot la fel un prost este înspăimântat de lume (din cauza propriilor sale idei greșite).

9. Așa cum un prost care se îndreaptă către o mlaștină se îneacă în ea, la fel și ființele sunt înecate în mlaștina ideilor greșite, și sunt incapabile să iasă din aceasta.

10. Senzația de nefericire are loc prin imaginarea unui lucru care de fapt nu are existență. Ființele sunt torturate de otrava ideilor greșite în ceea ce privește obiectul și cunoașterea (sau perceperea) sa.

11. Văzând cu o inimă plină de compasiune aceste ființe neajutorate, trebuie să realizăm practicile celei mai înalte cunoașteri (bodhicārya), pentru binele lor.

12. După ce am obținut astfel cele necesare [n.t. pentru această Trezire] și am obținut Trezirea (Bodhi) de nedepășit, vom deveni [un/o] Buddha, Prietenul Lumii, fiind eliberați de legăturile ideilor greșite.

13. Cel care realizează adevărul transcendent cunoscând [sau realizând perfect] pratīyasamutpāda (Apariția Dependentă), cunoaște lumea ca fiind śūnya (vidă, Vacuitate) și lipsită de început, de mijloc și de sfârșit.

14. Samsara și Nirvana sunt simple aparențe; adevărul este imaculat, neschimbător, nemișcat, inactiv de la „început”, și eliberat.

15. Obiectul cunoașterii în vis nu este văzut după trezirea din somn. La fel, și lumea dispare pentru cel care s-a Trezit din întunericul ignoranței.

Creația iluziei nu este altceva decât iluzie. Când totul este compus, nu există nimic ce poate fi văzut drept real. Aceasta este natura *tuturor* lucrurilor.

16. Ceva ce are o origine (jati), nu apare din sine însuși. „Apariția” este o concepție greșită. Asemenea concepții, inclusiv cea de ființă, nu sunt rezonabile (sau nu au niciun sens).

17. Toate acestea nu sunt decât minte (citta) și există exact ca o iluzie. De aici derivă acțiunile bune și rele, și din ele nașterile bune și rele.

¹ O categorie de naștere ca demon, având un aspect înfricoșător.

18. Atunci când roata minții este oprită, *toate* dharmele sunt oprite. De aceea, toate lucrurile sunt lipsite de Ātman (sine, esență sau natură independentă), și în consecință sunt pure.

19. Datorită vederii lucrurilor care nu au o natură independentă ca [fiind] eterne, [ca fiind] Ātman, și [ca fiind] plăcute¹, oceanul existenței (bhāva) apare ființei care este învăluită în întunericul atașării și al ignoranței.

20. Fără a se urca în marele vehicul (Mahāyāna), cine poate atinge celălalt mal al marelui ocean al Saṃsārei, care este plin cu apa ideilor greșite?

Cum pot să apară aceste idei greșite într-o persoană care cunoaște [n.t. corect și] amănunțit această lume care a apărut din ignoranță?

¹ În loc să fie văzute în mod corect ca impermanente, lipsite de sine (anātman), și suferință.

Dicționar de termeni

APARIȚIA DEPENDENTĂ. Vezi CO-PRODUCEREA CONDIȚIONATĂ.

BODHISATTVA (*bodhi-sattva*), *Bodhi*: Trezire, *sattva*: principiu, existență reală, sau ființă. „Ființă a Trezirii”. Ființa ideală din Mahāyāna care, prin înțelepciune și compasiune infinită, caută iluminarea tuturor ființelor, nu numai a sa însuși și care, dacă urmează corect perfecțiunea înțelepciunii, va deveni un Buddha. Poate fi atât bărbat, cât și femeie.

BUDDHA. „Cel Trezit”. Cel care s-a Trezit la Realitate. Termen folosit atât pentru ființa cel mai recent Trezită pe această planetă (Buddha istoric, adică Gautama Siddhartha, numit și Śakyamuni, adică înțeleptul clanului Śakya), cât și pentru orice alte ființe care au ajuns la aceeași stare, la aceeași realizare, despre care se afirmă în Prajñāpāramitā Sutra că sunt într-un număr „infinite”. Numit și „Tathāgata”, „Buddha”, „Jina”, „Conducătorul Caravanei”, etc. În traducere se mai folosesc și „Divinul”, „Împlinitul”, „Realizatul”, „Trezitul”, „Nobilul”, „Desăvârșitul”.

CO-PRODUCEREA CONDIȚIONATĂ, sau APARIȚIA DEPENDENTĂ sau APARIȚIA INTERDEPENDENTĂ (*pratītya-samutpāda*). Douăsprezece legături: 1) ignoranța, 2) formațiunile karmice, 3) conștiința, 4) numele și forma, 5) cele șase organe de simț (sau facultățile simțurilor și obiectele lor), 6) contactul, 7) senzația, 8) nesațul (jinduirea, tânjirea), 9) apucarea sau agățarea, 10) devenirea, 11) (re)nașterea, 12) bătrânețea, descompunerea și moartea; ele cauzează tot ceea ce se întâmplă în această lume. Sau, mai general: o modalitate de descriere a fenomenelor, ființelor sau obiectelor (adică a tuturor dharmelor) pentru a înțelege dependența și interdependența lor și implicit lipsa esenței și a realității lor fundamentale, a faptului că nu sunt produse (în sensul de „produs finit”), că sunt lipsite de esență, semne și caracteristici adevărate, etc.

DESTINE (*gati*). Șase categorii de ființe animate, sau șase tipuri de nașteri; ele sunt 1) zeii (*deva*), 2) semizeii, titani sau demoni (*asura*), 3) oameni (*manuṣya*), 4) animale (*tiryag*), 5) fantome (*preta*), 6) ființele din iaduri (*naraka*).

DHARMA. 1) Realitatea unică, finală, fundamentală; 2) un eveniment esențialmente real, sau un adevăr; 3) ca reflectat în viață: dreptate, virtute; 4) dacă este scris cu majusculă, învățătura lui Buddha: Doctrină, Scriptură, Adevăr; se referă la învățăturile Buddhiste în general sau, în funcție de context, la o anumită învățătură în particular; unii traducători se referă la acestea ca fiind „doctrina buddhistă”, termen ce sugerează însă îngustime și rigiditate și de aceea în traducere se folosesc alternativ cele două cuvinte, doctrină și învățătură; 5) obiect al celui de-al șaselea organ de simț (al minții); 6) în general, orice entitate perceptibilă sau conceptibilă: fenomen, ființă, obiect, noțiune, însușire, concept, idee, parte, stare, etc.

DHARMA, CORP– (*dharma-kāya*). 1) colecția învățăturilor lui Buddha; 2) corpul absolut al Buddhității, lipsit de orice caracteristici și însușiri.

DHARMA, ELEMENT– (*dharma-dhātu*). 1) Dharma Absolută sau, simplu, Absolutul, 2) sfera religiei, 3) sfera obiectelor mentale.

NIRVANA. „Încetare”, „stingere”. Calm liniștit, sublim, existență reală, nedistorsionată.

PARINIRVANA. NIRVANA completă, finală, fără rămășițe.

SAMSARA. Cuvânt din limba sanscrită care înseamnă „rătăcire”. Este folosit de către Buddha pentru a descrie rătăcirea ființelor în ciclul renașterilor și morților. Existență ciclică. Potrivit semnificației sale, nu este un „drum” urmat, ci o rătăcire fără o direcție precisă și fără un scop precis. Existența condiționată a vieții obișnuite în care suferința apare deoarece ființa încă are ignoranță, atașare și agresiune (cele trei otrăvuri). Eliberarea, sau Trezirea, sau Iluminarea sunt cuvintele folosite pentru a indica starea de oprire a acestui ciclu care, în absența realizării naturii adevărate a tuturor fenomenelor aparente, continuă la nesfârșit.

SINE (*ātman*). O entitate substanțială, care rămâne una, neschimbată, liberă și necauzată. Imaginat și afirmat în numeroase religii, în Buddhism este demonstrat ca inexistent.

TATHĀGATA (*tathā-gata* sau *tathā-āgata*). Un titlu al lui Buddha, însemnând fie „Astfel-Plecat”, fie „Astfel-Venit”.

TREZIRE, COMPLETĂ (*anuttara-samyak-sambodhi*). Literalmente, cea mai corectă și mai perfectă Trezire. Caracteristică numai Buddhașilor. Scopul Mahāyāna, care înlocuiește scopul Nirvanei private, personale, a Arhaților. Tradusă în literatura occidentală și prin cuvântul „Iluminare”. Sensul cuvântului sanscrit „bodhi” este trezire sau înflorire completă, adică de trezire din iluzie, din vis, la Realitate, la Adevăr, și respectiv de înflorire sau dezvoltare completă a tuturor calităților posibile. „Iluminare” poate presupune ca sens și o sursă „exterioară” de „lumină”, și ca cineva să fie „iluminat” în mod pasiv, printr-un fel de grație divină, însă nu acesta este sensul în Buddhism, care este non-teist.

TRIPLA NESTEMATĂ (*tri-ratnā*). 1) Buddha, 2) Dharma, 3) Samgha. Acestea sunt, de asemenea și „refugiile” laicilor.

VACUITATE (*śūnyatā*). Absența atât a existenței cât și a inexistenței vreunei dharme. Lipsa existenței și a inexistenței a tot ceea ce concepem și percepem, inclusiv a concepției, a percepției și a noțiunilor. Vacuitatea în sine este și ea lipsită de existență (absența a ceva nu este existentă). Noțiunea de Vacuitate este și ea lipsită de existență. Implicit, lipsa oricăror caracteristici de orice fel, spre exemplu: a începutului, a duratei și a încetării, a apariției, a existenței, a dispariției, a inexistenței, a prezenței, a absenței, a legăturii, a eliberării, a plăcutului, a neplăcutului, a aderenței, a lipsei aderenței, a însușirilor, a lipsei

acestora, etc. Pentru a înțelege Vacuitatea, se apelează deseori la comparația cu spațiul. Deși putem avea noțiunea de spațiu, el nici nu există și nici nu lipsește, nu are caracteristici, nu are început, durată sau sfârșit, nu apare și nu poate să dispară, nu are limite de niciun fel. Se mai poate explica și ca lipsa absolută a oricărei esențe de orice fel, a oricărei substanțialități. Ca sinonime, se mai folosesc și cuvintele „gol” și „vid”.

VEHICUL(E) (*yāna*). Același cuvânt se folosește și pentru cale și pentru drum. Metode de salvare, așa cum sunt analizate de Mahāyāna. Trei: 1) Discipoli, 2) Pratyekabuddhași; acestea două constituie Hīnayāna, vehiculul inferior sau mic; peiorativ pentru acei buddhiști care nu au acceptat noua învățătură Mahāyāna. 3) Mahāyāna, marele Vehicul; mișcarea din buddhism care a luat naștere pe la începutul erei creștine, adoptând doctrina Bodhisattva, scopul căreia este starea de Buddha sau suprema, perfecta Trezire, și combinând-o cu o doctrină metafizică a Vacuității universale.

Cuprins

Notă introductivă.....	1
Prefață.....	2
Textul	3
Dicționar de termeni.....	6
Cuprins	9